

NOTAT

25. november 2021

Den europæiske coronasituation

#EUROPAITAL

Kontakt:

Seniorforsker, ph.d.

Maja Kluger Dionigi

+45 30 59 55 87

mkr@thinkeuropa.dk

Kontakt:

Chefanalytiker

Anders Christian Overvad

+45 93 10 19 26

overvad@thinkeuropa.dk

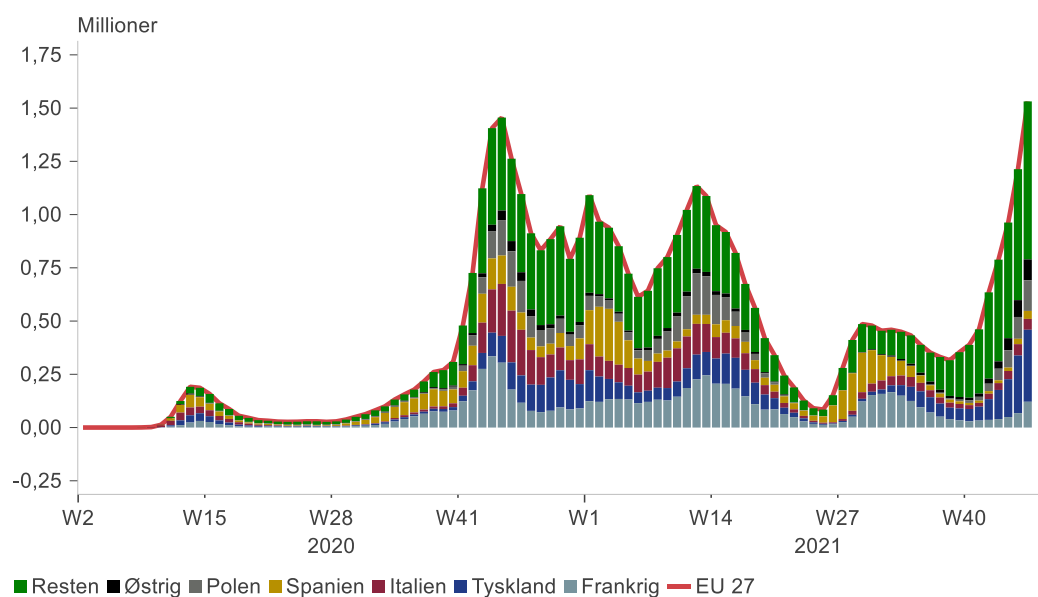
Covid-19 er igen på fremmarch i Europa. Selvom vacciner ikke længere er en mangelvare i EU, har flere EU-lande oplevet rekordhøje infektioner de seneste uger. En af forklaringerne er, at vaccinetempoet er sænket i stort set alle EU-lande de sidste måneder – og det er svært at få de sidste ikke-vaccinerede borgere til at rulle ærmet op. Østrig har allerede signaleret, at landet vil ty til vaccinepligt for alle borgere. En sådan pligt bliver også diskuteret andre steder, bl.a. i Tyskland og Slovakiet. Flere lande har da også indført vaccinepligt for vise faggrupper, såsom sundhedspersonalet i Italien og Frankrig. Tænketanken Europa har samlet flere relevante nøgletal for udviklingen.

Opdateret 29 november

Smitten og indlæggelser stiger igen i EU

Friske tal fra det Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme (ECDC) viser, at der i uge 46 var 1.531.000 nye Covid-19 tilfælde i EU. Det er en stigning på 26 pct. i forhold til foregående uge, og det højeste nogensinde målt. Flere EU-lande står nu over for Covid-19 pandemiens fjerde bølge. På trods af den foruroligende udvikling er Europa bedre polstret til at klare pandemiens anden vinter på grund af vacciner, ny medicin til behandling af hårdtramte Covid-19-patienter, flere hospitalssenge og ventilatorkapacitet samt erfaring med sygdommen på hospitalerne. Indberetninger til Verdenssundhedsorganisationen, WHO, viser, at alle EU-lande har øget deres sengekapaцитet på intensivafdelingerne.¹

Figur 1. Antallet af nye ugentlige coronatilfælde

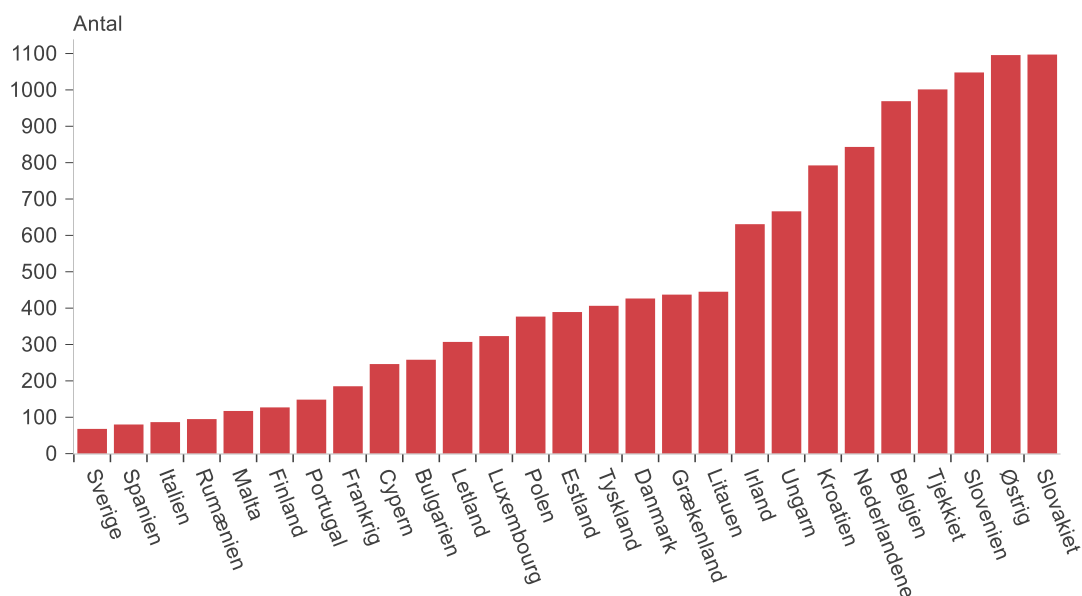

Kilde: Tænk tanken Europa på baggrund af data fra ECDC

Smitteudbruddenes størrelse varierer på tværs af EU. Slovenien, Slovakiet og Østrig har flest smittede med mere en 1.000 smittede per 100.000 indbyggere i uge 46, mens Spanien, Sverige og Italien har færrest med mindre end 100 smittede per 100.000 indbyggere i samme uge. Danmark ligger midt i feltet.

¹ European observatory on health systems and policies, WHO, <https://eurohealthobservatory.who.int/monitors/hsmr/overview>

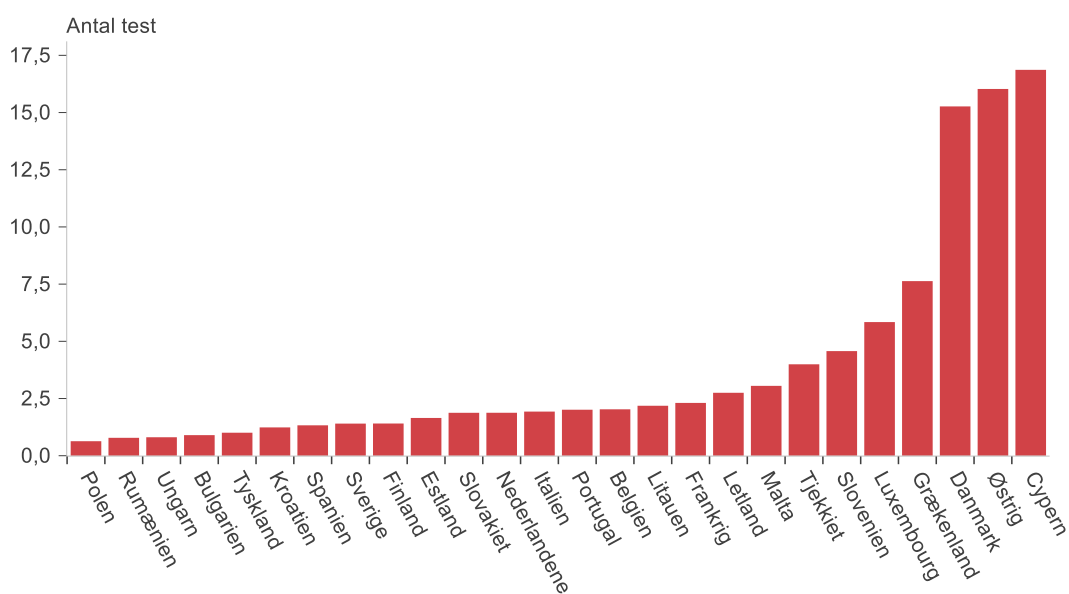
Figur 2. Smittede per 100.000 indbyggere, uge 46

Kilde: Tænketanken Europa på baggrund af data fra ECDC

I sammenligningen af smitteniveauet på tværs af Europa skal der tages forbehold for, at der er et stort mørketal, da de enkelte lande har forskellige teststrategier. Danmark er sammen med Cypern og Østrig blandt de lande, der tester allermost i EU. I Danmark er borgerne i gennemsnit testet 15 gange siden coronakrisen start, mens borgere i Tyskland i gennemsnit er testet en gang.

Figur 3. Hvor mange gange er en borger i gennemsnit blevet testet siden foråret 2020, uge 46

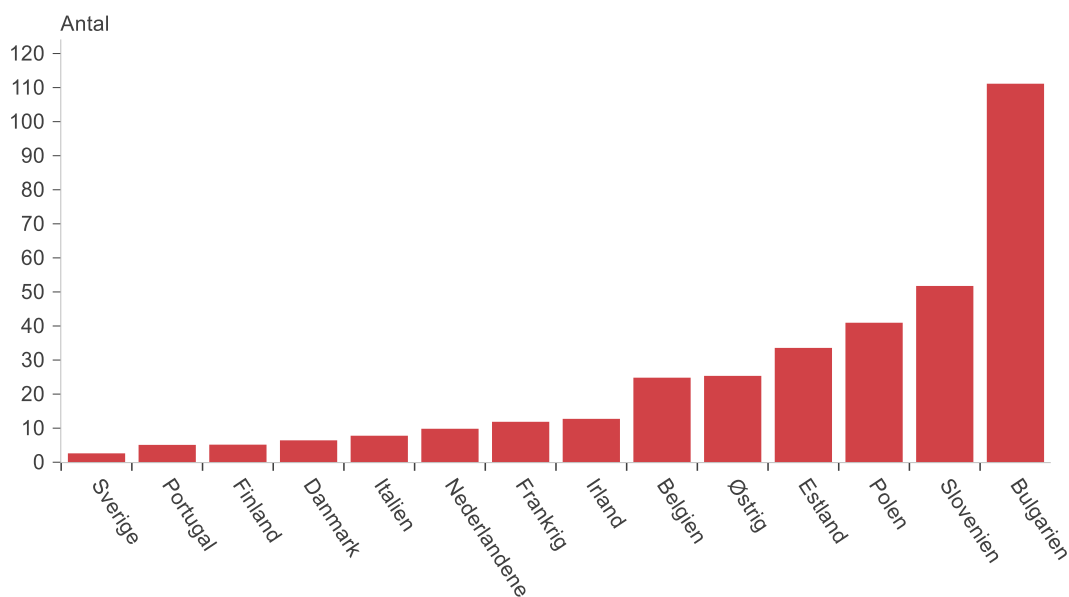

Kilde: Tænketanken Europa på baggrund data fra ECDC

I Danmark bliver både personer med og uden Covid-19-symptomer testet. I en række andre EU-lande er det kun personer med symptomer, der bliver testet, mens andre kun tester personer, der bliver hospitalsindlagt. Det gør det svært direkte at sammenligne smittetallene på tværs af EU. Derimod giver antal hospitalsindlagte med Covid-19 et mere retvisende billede af smittesituationen og alvoren af situationen i de enkelte lande.

Figur 4 viser Covid-19 hospitalsindlæggelser i EU ultimo november 2021 for de lande, der har indrapporteret data om dette til ECDC. I den seneste uge har der i Danmark gennemsnitligt været seks Covid-19 hospitalsindlæggelser per 100.000 indbyggere, mens tallene i Slovenien og Bulgarien var henholdsvis 52 og 111. Her er det dog værd at være opmærksom på, at det både tæller personer, der er indlagt på grund af corona eller *med* corona (dvs. pga. af andre årsager).

Figur 4. Covid-19 indlæggelser per 100.000 indbyggere, 21. november 2021

Kilde: Tænk tanken Europa på baggrund af data fra ECDC og Macrobond

Note: Der er taget syv dages glidende gennemsnit

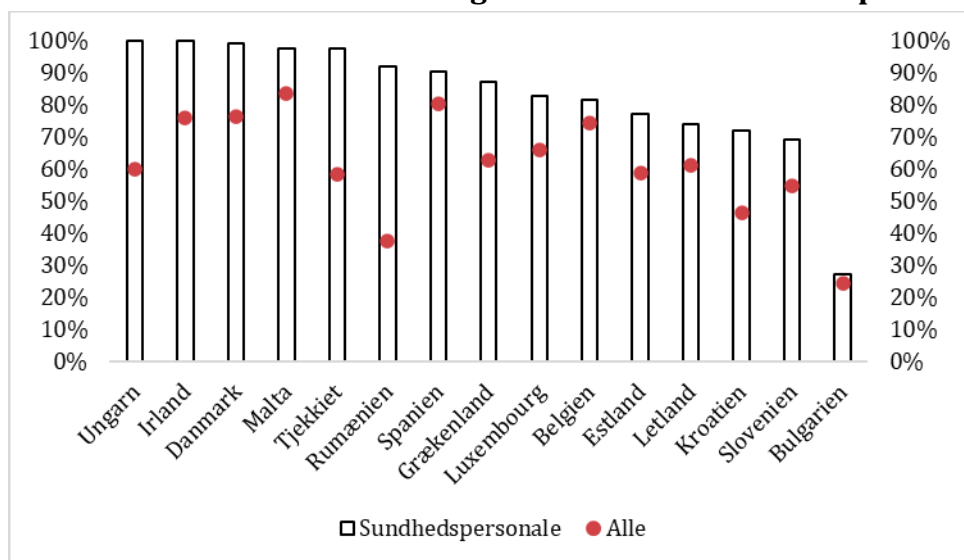
Herhjemme har smitten og hospitalsindlæggelserne som følge af Covid-19 været stigende de seneste uger. Det sker, selvom Danmark er blandt de EU-lande, der er længst med at udrulle vacciner, da 76 pct. er færdigvaccineret – kun overgået af Portugal (87 pct.), Malta (83 pct.) og Spanien (80 pct.).

Vaccination: Det er svært at få de sidste med

66 pct. af EU's befolkning er i gennemsnit færdigvaccineret, mens tallet er 77 pct. for alle over 18. Selvom EU i september 2021 nåede sit mål om at færdigvaccinere 70 pct. af EU's voksne befolkning, har vaccinationstempoet efterfølgende mistet sin kadence. Det er svært, at få den sidste ikke-vaccinerede del af befolkningen med. Det er særlig udtalt i Bulgarien og Rumænien, hvor størstedelen af befolkningen ikke er vaccineret med henholdsvis 23 og 34 pct. af befolkningen, der er færdigvaccinerede. Den lave vaccinationsudrulning er formentlig også en af årsagerne til, at Covid-19 hospitalsindlæggelserne er højest i Bulgarien, for de lande hvor data findes, jf. figur 4. Hverken Bulgarien eller Rumænien bonner dog ud i forhold til smitteniveauet, men her bør det noteres, at netop de to lande er blandt de lande med det laveste testniveau, hvorfor mørketallet formegentligt er stort.

Figur 5 viser, at vaccineudrulningen blandt sundhedspersonalet er højere end for den generelle befolkning – i hvert fald for de nedenstående lande, der indsamler data om vaccinationsraten blandt sundhedsansatte (dvs. både hospitalsansatte og praktiserende læger). I Danmark har alle sundhedsansatte fået første stik, mens 99 pct. er færdigvaccinerede. I Ungarn og Irland er alle blandt sundhedspersonalet færdigvaccineret.

Figur 5. Andelen af vaccinerede borgere i forhold til sundhedspersonalet

Kilde: Tænketanken Europa på baggrund af Our World in Data og ECDC

Modsat Bulgarien har Rumænien en langt højere vaccineudrulning blandt sundhedspersonalet – 92 pct. mod kun 27 pct. i Bulgarien. Den lave vaccinetilslutning

blandt det bulgarske sundhedspersonale skyldes blandt andet vaccineskepsis også blandt sundhedsansatte og lav tillid til det politiske system.

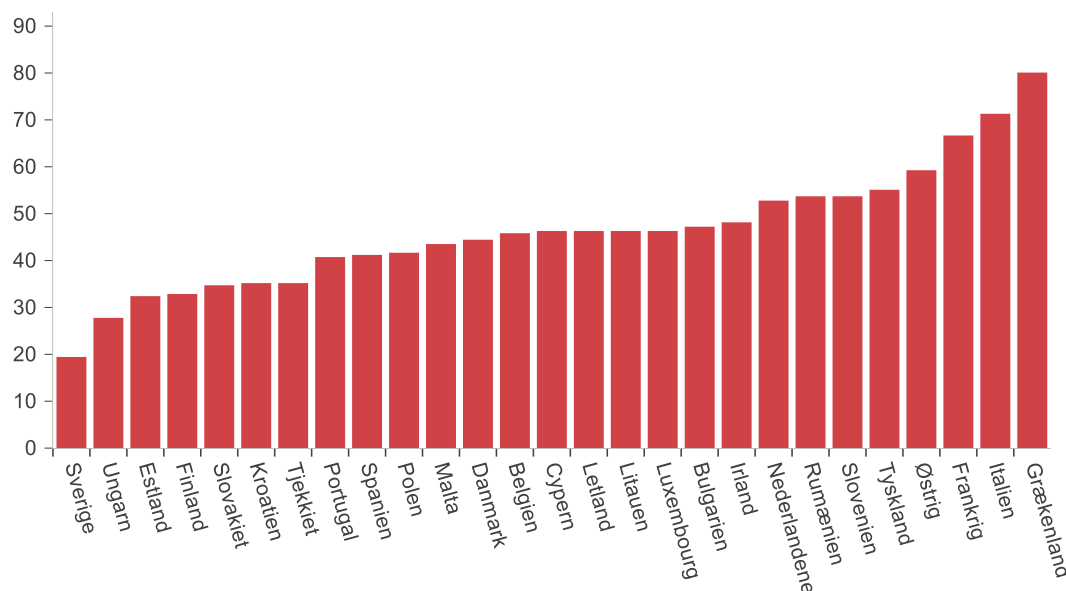
Restriktioner: Regeringerne strammer skruen

Det er svært at lave et samlet sammenligneligt mål for restriktionsniveauet på tværs af lande. Ikke desto mindre har Oxford University gjort forsøget med deres såkaldte "stringency index". Indekset giver et generelt indblik i, hvor restriktionerne er strammest og slapest (se figur 6 og tabel 1). For en uddybning af metoden bag indekset se boks 1.

De seneste tal viser, at lande som Italien, Frankrig og Østrig har de strammeste restriktioner, mens Sverige og Finland har færrest. De forskellige restriktionsniveauer kan blandt andet tilskrives forskelle i smittetryk, vaccinationsudrulning, pres på sundhedsvæsenet, erfaringer med Covid-19 og politiske forhold. Fællesnævneren på tværs af EU de seneste uger er, at flere lande strammer skruen og indfører hårdere restriktioner, der flere steder er målrettet ikke-vaccinerede.

Figur 6. Oxford University restriktionsindeks

Seneste mulige observation for hvert medlemsland

Kilde: Tænk tanken Europa på baggrund af University of Oxford

Indekset viser, at selv med coronapasset's come-back d. 22. november 2021 er Danmark ikke at finde blandt de EU-lande med flest restriktioner. Danmark var da også det eneste EU-land, der indtil forrige uge havde løftet alle coronarestriktioner. Siden genlanceringen af coronapasset har den danske regering strammet

skruen yderligere ved at foreslå indførelse af coronapas på statslige arbejdspladser og udvidede test i grundskolen.

Sundhedspolitik er national kompetence i EU, og derfor er de enkelte EU-lande selv herrer over, hvilke restriktioner de indfører. Det har ført til et kludetæppe af forskellige typer restriktioner og restriktionsniveauer i EU. Størstedelen af EU-landene har krav om at vise coronapas på serveringssteder og kulturelle indendørsaktiviteter, krav om mundbind på offentlige steder, forsamlingsloft og regler om afstand til andre. Danmark og Sverige er de eneste lande, der ikke pt. har krav om mundbund andet end i lufthavnene.

De seneste uger er flere regeringer begyndt at lave målrettede restriktioner for ikke-vaccinerede. Mest vidtgående bliver restriktioner for ikke-vaccinerede i 2022 i Østrig. Østrig har som det første EU-land annonceret, at det fra februar 2022 bliver obligatorisk at lade sig vaccinere, hvilket har først til massive protester i landet.² Hvordan det bliver implementeret i praksis, og hvad konsekvenserne af at nægte at lade sig vaccinere, kender vi ikke endnu.

Andre lande har tyet til mindre drastiske tiltag. Italien og Frankrig har for eksempel siden i sommer haft krav om vaccination af sundheds- og plejepersonale, der ellers bliver suspenderet fra deres job, hvis de ikke lader sig vaccinere.³ I Italien er det netop udvidet til også at gælde for skolelærere, politiet og hæren.⁴ Letland har for nylig vedtaget en lov, der gør det muligt for arbejdsgivere at fyre ikke-vaccinerede ansatte.⁵ I den mindre restriktive ende af skalalen for ikke-vaccinerede har Irland forbudt adgang for ikke-vaccinerede til biografer og teater.⁶

I Tysklands 16 delstater afhænger restriktionerne af antallet af Covid-19 hospitalsindlæggelser. I delstater hvor flere end tre personer per 100.00 indbyggere er indlagte, kan kun Covid-19 vaccinerede eller raskmeldte benytte sig af restauranter, sports- og kulturfaciliteter. Lige nu er 12 ud af 16 af delstater over det niveau. I delstater med mere end 6 indlagte per 100.00 indbyggere skal vaccinerede og

---

² Major protest in Vienna against lockdown and mandatory coronavirus vaccination, Politico, 20. November 2021, <https://www.politico.eu/article/vienna-police-reign-in-as-anti-vaxxers-merge-with-far-right-extremists-in-large-coronavirus-restrictions-protests-austria/>

³ Jab or Job? French vaccine rules force health workers to make a choice, Financial Times, 20. september 2021, <https://www.ft.com/content/e5ca90a0-7797-4779-a0c8-917e24fe59ca>

⁴ Italy tightens rules for COVID-19 pass before holidays, Politico, 24. november 2021, <https://www.politico.eu/article/italy-green-pass-coronavirus-vaccination-recovery-testing/>

⁵ Latvia allows businesses to fire the unvaccinated, EurActiv, 5. november 2021, <https://www.euractiv.com/section/health-consumers/news/latvia-allows-businesses-to-fire-the-unvaccinated/>

⁶ Irish tightens pandemic rules as infections surge, Politico, 16. november 2021, <https://www.politico.eu/article/irish-tighten-pandemic-rules-as-infections-surge/>

raskmeldte borgere også fremvise en negativ coronatest for at få adgang til førnævnte steder.⁷

Land	Restriktionsniveau	Dato for målingen
Sverige	19,4	20. november 2021
Ungarn	27,8	1. november 2021
Estland	32,4	9. november 2021
Finland	32,9	22. november 2021
Slovakiet	34,7	19. november 2021
Kroatien	35,2	22. november 2021
Tjekkiet	35,2	15. november 2021
Portugal	40,7	20. november 2021
Spanien	41,2	20. november 2021
Polen	41,7	24. november 2021
Malta	43,5	25. november 2021
Danmark	44,4	22. november 2021
Belgien	45,8	22. november 2021
Cypern	46,3	22. november 2021
Letland	46,3	22. november 2021
Litauen	46,3	19. november 2021
Luxembourg	46,3	22. november 2021
Bulgarien	47,2	19. november 2021
Irland	48,2	20. november 2021
Nederlandene	52,8	19. november 2021
Slovenien	53,7	21. november 2021
Rumænien	53,7	22. november 2021
Tyskland	55,1	20. november 2021
Østrig	59,3	19. november 2021
Frankrig	66,7	19. november 2021
Italien	71,3	20. november 2021
Grækenland	80,1	8. november 2021

Kilde: Tænk tanken Europa på baggrund af University of Oxford Government Response tracker

Letland var i sidste måned det første EU-land til at lukke samfundet ned igen med udgangsforbud efter kl. 20, efterfulgt af Østrig i sidste uge, mens Nederlandene har en delvis nedlukning. Slovakiet har netop indført en to-ugers nedlukning.⁸ I Letland har nedlukningen fået smitten til at falde, men vaccinationstilslutningen er stadig lav med kun 62 pct. færdigvaccinerede, om end tilslutningen er steget efter nedlukningen. Italien, Letland og senest Slovakiet er pt. de eneste EU-lande i undtagelsestilstand, der giver regeringen øgede beføjelser. De fleste regeringer i EU

⁷ Merkel announces tighter restrictions for unvaccinated Germans as coronavirus cases soar, Politico, 19. november 2021, <https://www.politico.eu/article/merkel-covid-restrictions-unvaccinated-germany/>

⁸ Slovakia orders two-week lockdown as Covid-19 cases spiral upwards, Politico, 24. november 2021, <https://www.politico.eu/article/coronavirus-out-of-control-slovakia-two-week-lockdown/>

er tilbageholdende med at lukke samfundene ned igen, selvom udviklingen er foruroligende flere steder.

Boks 1. Om data

Størstedelen af data i dette brief er indhentet fra Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme (ECDC), som de enkelte EU-land ugentligt indrapporterer data til.

Selvom ECDC har forsøgt at ensrette data, er tallene ikke nødvendigvis direkte sammenlignelige. Det skyldes, at de enkelte lande ikke altid følger ECDC's retningslinjer og anbefalinger til, hvordan data indsamles. Derudover er indrapporteringen fra en række EU-lande til tider mangelfuld og ufuldstændig. For yderligere information om ECDC's dataindsamlingsproces, læs mere her: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/data-collection>.

Restriktionsniveauer fra tabel 1 stammer fra "University of Oxford Government Response tracker", hvor "stringency" indekset er vist. Indekset er et mål for, hvor hårdt et land er lukket ned. Indekset inkluderer data om nedlukning af skoler og arbejdspladser, aflysningen af offentlige begivenheder, forsamlingsrestriktioner, nedlukning af offentlig transport, krav til at blive hjemme, restriktioner på bevægelse i landet, internationale rejserestriktioner og graden af offentlige informationskampagner.

Indekset forsøger at give et overblik over det generelle restriktionsniveau. Dog kan der være regionale forskelle i et land, som indekset ikke tager højde for. Derfor skal indekset tolkes med forsigtighed, om end det giver et præj om, hvilke lande der ligger i den høje og lave ende af restriktionsskalaen.

For en uddybning af University of Oxford restriktionsindeks læs mere her: <https://www.bsg.ox.ac.uk/research/publications/variation-government-responses-covid-19>